

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

mint felülvizsgálati bíróság

Pfv. IX.21.081/2010/4.szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság felperesnek, dr. Sándor Elek ügyvéd által képviselt **I. rendű**, és a **II. rendű alperes** ellen állami támogatás visszafizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 17.G.304.079/2004. szám alatt újra indult és másodfokon a Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.779/2005/3. számú ítéletével befejezett perében a másodfokú határozat ellen a II. rendű alperes részéről benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.779/2005/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A II. rendű alperes által le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A másodfokú bíróság 1.Gf.75.484/2004/9. számú hatályon kívül helyező végzése folytán megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a felperesnek a módosított keresetét, amelyben 5,000.000 Ft állami támogatás és járulékai visszafizetésére kérte a II. r. alperest kötelezni 13. sorszámú ítéletével elutasította. Ítéletében tényként állapította meg, hogy a felperes jogelődje meghatározott célra - az I.r. alperes által használt kajak-kenu tároló leégése miatti károk helyreállítására - fordítandó 10,000.000 Ft összegű állami támogatást nyújtott az alpereseknek oly módon, hogy a II. r. alperesnek 1998. május 12-én 5,000.000 Ft-ot, az I. r. alperesnek pedig ugyanezen év június 28-án ugyancsak 5,000.000 Ft átutalt. A hatályon kívül helyező végzésben foglaltakkal egyezően azt állapította meg, hogy a felperes jogelődje a későbbiekben engedélyezte az alpereseknek, hogy a támogatásból 5,000.000 Ft-ot eltérő célra - az I.r. alperes létesítményhasználati díj tartozására - fordítsák. A támogatás folyósítását követően az eltérő célra történő felhasználás engedélyezése nem minősült a felperes részéről újabb kötelezettség-vállalásnak, ezért arra az írásbeli alak nem volt kötelező. A tényállás azt is tartalmazta, hogy a felperes nem írta elő melyik támogatottnak nyújtott összegből kell a létesítményhasználati díjat megfizetni. Az

alperesek úgy állapodtak meg, hogy annak kifizetésére a II. rendű alperesnek juttatott összegből kerül sor. A hatályon kívül helyező végzés iránymutatásának megfelelően az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le arra nézve, hogy a II. r. alperes fizette-e meg az I.r. alperes létesítmény-használati díjtartozását. Bizonyítottanak fogadta el - az alperesek között 2004. május 24-én létrejött megállapodás, a másodfokú eljárásban a felperes és az I.r. alperes között 2004. május 25-én létrejött egyezség alapján, - hogy az alperesek olyan módon fizették meg az 5,000.000 Ft létesítményhasználati díjat, hogy az I.r. alperes készpénzben 1,000.000 Ft-ot fizetett meg a használatba adónak, a II.r. alperes pedig 4,000.000 Ft-ot banki átutalással teljesített, majd a II.r. alperes a készpénzben kifizetett 1,000.000 Ft-ot az I.r. alperesnek megtérítette. Az I. r. alperes a másodfokú eljárásban a felperessel kötött egyezségben 5,000.000 Ft-os támogatás összegével oly módon számolt el, hogy 3,190.929 Ft összeg felhasználását számlákkal igazolta és kötelezte magát arra, hogy a még fennmaradó 1,890.071 Ft-ot 30 nap alatt visszafizeti a felperesnek. A II.r. alperes a módosított célnak megfelelően használta el az állami támogatást, ezért a felperes keresetét alaptalannak találta.

A felperes fellebbezése folytán hozott ítéletével a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a II.r. alperest arra kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek 5,000.000 Ft-ot és annak 2002. március 28-ától járó évi 17 % kamatát. Helyesnek ítélte az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, de nem értett egyet az abból levont jogi következtetéssel. Az ítélet indokolása szerint "az állami támogatásnak az eredetileg megszabott céltól eltérő felhasználása olyan kötelezettségvállalás, amely az eredeti kötelezettségvállalás módosítása", ez pedig a 156/1995.(XII.26.) Korm. rendelet 35. §-a (2) bekezdésének helyes értelmezése szerint csak írásban történhet. A felek között a támogatás eltérő célra történő felhasználására írásbeli megállapodás nem jött létre. Dr. Harcsár István tanúvallomása a szóbeli engedély megadását sem bizonyította a II. r. alperes részére, de a szóbeli engedély a Ptk. 217. §-ának (1) bekezdése értelmében alaki okból semmis lenne. Azt is megjegyezte a másodfokú bíróság, ha a II. r. alperes rendelkezett volna írásbeli engedéllyel az állami támogatás eltérő célra történő felhasználására, akkor is csak 4,000.000 Ft felhasználása tisztázott, a meglévő bizonyítékokból nem lehet megalapozottan arra következtetni, hogy a II. r. alperes 1,000.000 Ft-ot az I.r. alperes részére megfizetett. Egyébként arra sem volt még szóbeli engedélye sem, hogy saját támogatásából az I.r. alperesnek utalhasson át meghatározott összeget. A II. r. alperes nem bizonyította, hogy a felperestől az eltérő felhasználásra írásbeli engedélyt kapott, a támogatás összegével pedig elszámolni sem tudott, ezért a 15/1999.(II.5.) Korm. rendelet 32. §-a alapján köteles annak visszafizetésére a rendeletben írt mértékű kamatokkal együtt.

A jogerős ítélet ellen a II.r. alperes élt felülvizsgálati kérelemmel és annak hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Jogszabálysértésként a Pp. 4. §-a (1) bekezdésének, a Ptk. 217-218. §-ainak, a Ptk. 4. §-a (4) bekezdésének, valamint a 114/1992.(VIII.23.) Korm. rendelet 8. §-ának a megsértésére hivatkozott.

A Pp. 4. §-ának (1) bekezdésének megsértése körében azzal érvelt, hogy a másodfokú bíróság végzésében a korábbi elsőfokú ítélettel egyezően azt állapította meg, hogy az állami támogatás eltérő célra történő felhasználásának engedélyezése megtörtént, az nem minősült újabb kötelezettségvállalásnak, tehát írásbeli alak nélkül is érvényes volt. A megismételt eljárás kereteit a másodfokú bíróság kijelölte, amely az eltérő célra való felhasználás megtörténtének a bizonyítására irányult. A II.r. alperesnek tehát nem kellett további bizonyítékokat szolgáltatnia arra nézve, amivel a másodfokú bíróság már egyetértett. Egyébként az írásbeli döntést H I tanúvallomása bizonyította. Az eredeti kötelezettségvállalás egyoldalú nyilatkozattal történt, ebből következően a módosítás is megvalósult egyoldalú nyilatkozat alapján, amelyet a felperes elnöki értekezlete írásban is rögzített. Annak nincsen jogi jelentősége, hogy a megadott engedélyt szóban vagy írásban közölték-e az alperesekkel. Az eltérő felhasználás bármelyik alperesnek nyújtott támogatásból megvalósulhatott. Az nem volt vitás, hogy az eltérő célú felhasználás ténylegesen megtörtént, annak nincsen jelentősége, hogy az alperesek egymás között miként számoltak el. A két alperes ugyanazon célra kapta a támogatást így, ha abból nem kellett volna 5,000.000 Ft-ot eltérő célra fordítani, akkor azt egységesen használták volna fel, az egymás közötti elszámolás csak technikai feladat, amely nem volt engedélyköteles. Tévesen állapította meg a másodfokú ítélet, hogy a II.r. alperes nem tudott elszámolni a támogatás összegével, hiszen nem volt vitatott, hogy az 5,000.000 Ft ténylegesen kifizetésre került részben a II.r. alperes által közvetlenül, illetve az I.r. alperes útján.

A Ptk. 4. § (4) bekezdése értelmében a felperes nem jogosult a támogatás visszakövetelésére, mert ő maga döntött a támogatásról és annak eltérő célra történő felhasználásáról, a 114/1992.(VIII.23.) Korm. rendelet 8. §-a alapján annak technikai rendjét is ő határozhatta meg. A felperes az alperesnek hátrányt okozott, mert döntése nélkül nem használta volna fel eltérő célra a kapott támogatást. Az eredeti állapot sem állítható helyre, mivel a II.r. alperes a felperes döntése alapján a támogatás összegét harmadik személynek kifizette.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból a jogerős ítélet nem törvénysértő.

A másodfokú bíróság bár ítéletében arra utalt, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, ennek ellenére ítéletének indokolásában eltérő ténybeli megállapításokat is tett. Az elsőfokú ítélettel ellentétben nem látta bizonyítottnak, hogy a felperes a II.r. alperes részére adott szóbeli engedélyt a támogatás eltérő felhasználására és azt sem, hogy 1,000.000 Ft visszautalása az I.r. alperes részére megtörtént volna.

A fenti ténybeli eltéréseknek azért nincsen jogi jelentősége, mert a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a 156/1995.(XII.26.) Korm. rendelet 35. §-a (2) bekezdésének értelmében mind a kötelezettségvállalás, mind pedig annak módosítása érvényesen csak írásbeli alakban történhet, ennek hiányában a módosított szerződés a Ptk. 217. §-a (1) bekezdése értelmében semmis.

A II. r. alperes nem vitatta a kormányrendelet olyan módon történő értelmezését, hogy a felperesnek az állami támogatással kapcsolatos kötelezettségvállalása és annak módosítása csak írásbeli megállapodás esetén érvényes. Azzal érvelt, miszerint bizonyított, hogy a módosítás akárcsak az eredeti kötelezettségvállalás egyoldalú nyilatkozat formájában az elnöki értekezleten írásban megtörtént.

Ez a jogi álláspont azonban nem helytálló. Az adott költségvetési előirányzat felhasználásáról, a céltámogatás odaítéléséről szóló döntés a költségvetési szerv igazgatási jellegű határozata. A támogatás nyújtására vonatkozó kötelezettségvállalás és annak elfogadása az, amely a polgári jogi jogviszonyt keletkezteti. A támogatás nyújtása és annak elfogadása szerződés útján történik, ebből a szerződésből keletkeznek érvényesíthető jogok és kötelezettségek. A Ptk. 218. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a jogszabály vagy megállapodás írásbeli alakot rendel, legalább a szerződés lényeges tartalmát írásba kell foglalni. A szerződés lényeges tartalmához tartozott a támogatás meghatározott célú felhasználása. Az eredeti kötelezettségvállalás sem egyoldalú nyilatkozat, hanem egybehangzó akaratnyilatkozatok útján jött létre, a felperes kötelezettséget vállalt a támogatás nyújtására, az alperesek pedig korábbi igényük szerint elfogadták azt. A II.r. alperes nem vitatta az ítéletnek azt a ténybeli megállapítását, hogy ez a támogatási szerződés érvényesen létrejött. Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Ptk. 199. §-a értelmében az egyoldalú nyilatkozatokra - ha a törvény kivételt nem tesz - a szerződésre vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell. A bizonyítás anyagából okszerűen következtetett a másodfokú bíróság arra, hogy írásbeli megállapodás a támogatás eltérő célra való felhasználására vonatkozóan nem jött létre. Dr. H I a felperes jogelődjének elnöke a 17.G.301.063/2002/6. számú jegyzőkönyvben és a 17.G.304.079/2004/12. számú jegyzőkönyvben foglalt vallomásából

egyértelmű, hogy a 10,000.000 Ft-os támogatás nyújtásáról való döntés történt meg az elnöki értekezleten. Ezt követően közölte az alperesek elnöke, hogy valójában más célra volna szüksége a támogatásra és ekkor döntött úgy H I maga, hogy 5,000.000 Ft erejéig engedélyezi az eltérő felhasználást, azt azonban 2002-ben sem vallotta, hogy az eltérő célú felhasználás engedélyezéséről az elnöki értekezlet döntött, sőt 2004-ben kifejezetten azt adta elő, hogy az elnöki értekezleten nem született döntés az eltérő célú felhasználás engedélyezéséről. Vallomásából kitűnően L Gy-né főosztályvezető feladata volt a megállapodás megkötése. L Gy-né tanúvallomása szerint ilyen megállapodást nem kötött, de még arra sem emlékezett, hogy a felhasználási cél módosításáról értesült volna. A polgári jogviszonyt, a támogatási szerződést önmagában az elnöki értekezlet döntése nem módosítja. A szerződés módosítása a Ptk. 240. §-a értelmében a felek közös megegyezésével történhet. A megállapodás - kötelező írásbeli alak esetén - akkor érvényes, ha a lényeges feltételt azaz a támogatás céljának megjelölését is írásba foglalják. Erre nézve a II.r. alperes bizonyítékot nem szolgáltatott.

Az érdemi döntésre a módosított szerződés érvénytelensége folytán nem volt kihatása annak, miszerint a másodfokú bíróság nem látta bizonyítva, hogy a II.r. alperes megkapta a szóbeli engedélyt, sem pedig annak, hogy 1,000.000 Ft-ot visszautalt-e az I.r. alperesnek. A felperes volt elnökének tanúvallomásából kitűnően a felperes akarata arra irányult, hogy 10,000.000 Ft-ból 5,000.000 Ft eltérő célú használatát elfogadja és a II.r. alperes volt az, aki az 5,000.000 Ft-ot ily módon felhasználta. Az alaki hiba miatti szerződés módosítás érvénytelenségének ugyanis az a jogkövetkezménye, hogy nem alkalmas a célzott joghatás kiváltására, belőle nem keletkezik jogosultság, illetve kötelezettség. A szerződés előtt fennállott helyzet Ptk. 237. §-a szerinti visszaállításának jogi akadálya nincsen, hiszen a II.r. alperes nem dolog szolgáltatást, hanem pénzbeli támogatást (pénzszolgáltatást) kapott, annak felhasználása nem teszi lehetetlenné az eredeti állapot helyreállítását a pénzbeli szolgáltatás fajlagosságára tekintettel.

Nem sértett jogszabályt a másodfokú bíróság, amikor a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdését nem találta alkalmazhatónak. A módosított szerződés érvénytelensége folytán, mivel ahhoz joghatás nem fűződhet, a támogatást a Ptk. 237. §-a szerint vissza kell fizetni, nincsen tehát jogi jelentősége a felek jó vagy rosszhiszeműségének. A felperes részéről a szerződéskötés során nem volt bizonyított olyan felróható magatartás, amely arra irányult volna, hogy az alperest hátrányos helyzetbe hozza.

Alaptalanul hivatkozott a felülvizsgálati kérelem a Pp. 4. §-ának (1) bekezdésének megsértésére. A bíróságot másik bíróság határozata

csak olyan értelemben köti, hogy ha az érvényesített jog tárgyában már jogerős ítéletet hoztak, az abban foglalt döntés a bíróságokra is irányadó, tehát a felek az ítéletben elbírált jogot vitássá már nem tehetik és a később eljáró bíróság is köteles döntésénél a jogerős ítéletet alapul venni (Pp.229.§ (1) bekezdés). A korábbi másodfokú eljárásban jogerős döntés nem született, így a másodfokú végzésben kifejtett jogi álláspont nem köti a későbbiekben eljáró bíróságokat. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében hatályon kívül helyezte s a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Az új eljárásra a másodfokú végzésben adott utasítások kötik az elsőfokú bíróságot olyan értelemben, hogy az elrendelt bizonyítást le kell folytatnia. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a fél kérelmére további bizonyítást nem vehetne fel. Az elnöki értekezleten hozott esetleges döntésnek, ha ezt nem követi írásbeli megállapodás, jogi jelentősége nincsen.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján az indokolás megfelelő pontosításával hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati kérelem sikertelen volt, ezért a II.r. alperes költségeit maga viseli, a felperesnek a felülvizsgálati eljárásban költsége nem merült fel, ezért arról határozni nem kellett.

A II.r. alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2010.október 5.

Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s.k. tanácselnök, előadó bíró

Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s.k. bíró,

Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

(PBné)